

אָדע אַזאַ מַקֹּס הוּא, וּבְרֹךְ הוֹדע וּמוֹדע: וְזֶן יִתֵּן וְחָדע מִן
הוּא מֵאִשְׁטֵר אֲנִי־יֵאֵר בְּעַל הַאֲגֵרֶת הַנִּעְתָקָה ע"י ר'
יַעֲקֹב בֶּן הָלִיָּה, אֲשֶׁר מֵאֲחֵיתִי בְּבִיחֵי"ד בְּלֹנְדֹן, הַמִּתְחַלֵּת:
אֵס תַּחֲפֹן בְּחִיִּים וְתֹאדִיק יוֹמִים לַרְאוֹת טוֹב, וְהִנֵּה מוֹדֵעַ
כִּגן רְטוֹב, וְסוֹפָה: הַאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֵם שְׁלֹמִים וְנִעְרָצִים וְנִעִימִים
תַּמִּיד עוֹמְדִים בְּפֶרֶץ, לֹהֵם לְבָדֶם נִתְנָה אֶרֶץ. וּמוֹעִין הַאֲגֵרֶת
לֹא יוֹכְלֵתִי לְהַעֲתִיק לִי מֵאֲחֻמָּה, כִּי שַׁעַר אַחַת הִיָּתָה לִי לַעֲבֹדָה
עַל קֶצֶת כ"י בַּעֲבָרִי עִיר לֹנְדֹן זֶה כְּמוֹ ח"י שָׁנִים, וְעוֹד הַיּוֹם
לֹא הָעִיר הַשֵּׁם אַחַת הוּא אִישׁ מִיוֹשְׁבֵי הָעִיר הַגְּדוֹלָה, —
אֲשֶׁר מֵאֲדֹתָה פְּרוּסָה כְּמַעַט עַל כָּל הָעוֹלָם, וְחֲמִשָּׁה דוֹרָשִׁים
וְחֹקְרִים עַל מֶה לְפָנִים בְּכָל קֶצֶר הָאֶרֶץ. — לְהוֹדִיעַ תּוֹכֵן
הַסְּפָרִים כ"י הַנִּמְאָרִים בְּבִיחֵי"ד שֶׁס, וּבִתְכֻסֶּה גְּדוֹלֵי הָעֶרֶךְ,
זוֹלָת מַעַט מוֹעִיר מֶה שֶׁפִּיץ הַח' רי"ל דּוֹקֵעַם בְּמַעַ שְׁנֵי־
וְאֶפְשָׁר שְׁמֹתוֹךְ זֶמֶן אֲנִדְרִי־אֶה יִתְבָּרַר לִנוּ זֶמֶן הַמַּעֲתִיק. — וְז"ל
הַשְּׁעָרָה רַחוּקָה הִיא אֲזָלִי (יִשְׁר״ן ח"ו 208) שִׁיחָה פֹּל שְׁלֹגֵן
הַמִּשְׁוֹמֵד בְּעַל וִיכּוֹחַ הַרְנוֹצ"ן בְּסִפְרָד מִחֲבֵרֶת הַדְּאָמִי־קֶאֱנִי (עֵינִן
הַשְּׁמִימִתִּי ע' 2088), וְשִׁאֲחִיו שְׁנֵי וְהִיָּה ר' יַעֲקֹב בְּוִינִי־אֶה, וְהִנֵּה
כּוֹתֵב מִוִּינִי־אֶה לְסִפְרָד. וְאֵס חִיָּה בְּוִינִי־אֶה בִּשְׁנַת 1280 מִלִּי י'
(לֹא מַעֲתִיק בִּכְתָב) בְּקִי בְּמִלְאֲכַת הַרְפּוּאָה וּבִשְׂאֵר־הַחֲבִימוֹת
לְפִי מֶה שִׁמְאָחֵנוּ בְּהַעֲתָקָה-הַלְטוּיָת שְׂכַתֵּב הַנּוֹצָרִי ע"י מִלִּי־אֶה
הַעֲבָרִי (רְשִׁימֹתִי ע' 1213), עַל מֶה נִּסְמָךְ לִוְיֵר שְׂהוּא ר'
יַעֲקֹב בֶּן הָלִיָּה בְּעַל הַוִּיכּוֹחַ, אֲשֶׁר מוֹתוּכּוֹ לֹא נִתְבָּרַר לִנוּ
יָדִיעֵתוֹ בְּלִשׁוֹן עִרְבִית וְאֲשֶׁר הַעֲתִיק סְפָרִים מִלִּשׁוֹן לָטִיין —
וְאִנִּי לֹא מֵאֲחֵתִי-בֶּן הַמַּעֲתִיקִים כּוֹלֵם אֲשֶׁר אֶסְפַּתִּי זֶה כְּמוֹ
כ"ה שָׁנָה כִּי אֵס שֶׁהַעֲתִיק מִלִּשׁוֹן עִרְבִי מִלִּשׁוֹן לָטִיין (4) —
גַּם יִקְשֶׁה קֶצֶת לִוְיֵר שֶׁהַמִּלִּין הַכ"ל יִהְיֶה בְּעַל סֵפֶר בְּסִפְרָה-
הַנָּשִׁים הַמְּנֻחָה מִבְּעַל ס' הַיּוֹשֶׁה שְׂכַתֵּב כְּמַעַט אַחֵר 1280

(4) ר' יהודה נחמן בן שלמה בִּשְׁנַת קי"ג ע"ד קי"ט.

(דונולו, כרך 38 ע' 330). ואני נוטה מאוד לומר שר' יעקב בן אליה היה מאוחר בזמן ולא אוכל להכנס בפרטיו בדברים, כי אצטרך לדבר על קורות ההעתקות בכלל ואלא וכוונת המאמר הנכבדי. ולמען יבין הקורא איך יצאו איזה מחזרים מהשערה אל השערה בלי יסוד חזק, ולמען יזהרו אחרים הבאים אחריהם וסומכים על הראשונים, איני לפניך עוד מה שמנאתי על דבר ספר רפואה אחר הנעתק מלשון ערבי, ובמאמרי על ר"ש דונולו בכוונה נמנעתי מבחינת הדברים כי גם שם נמשכתי מועין אל ענין ונתרחקתי מאלמות החקירה הראשית, ולא רציתי להתרחק עוד הלאה.

הנה בעל קורות האוניווערזיטעט צונוטפעלליער הזכיר רופא אחד שם שמו יעקב a Rotundo ואין שום טעם ורמז להיותו יהודי, — הגם שנמנח' שם משפחה: עגול — והנה רא"כ בעל קורות הרופאים בל' צרפת ע' 77 דדה לו כמה ענינים כאשר הראיתי במאמרי על ר"ש דונולו, ושם אמר שר' יעקב א ראטונדא הוא ר' יעקב הקטן (!) מעתיק ס' אנטידוטאריי, ושנמנח' מר' יעקב הקטן מאמר על ההרקה (! purgation) לאבן רשד נעתק מלשון ערבי צעבור הרמז"ן, כמו שנמנח' בהקדמות הב"י פארים 367. ועל דבר סימכא כזה כתב בעל קורות היהודים, אשר התפאר שירד בכל ענין על המעיין המקורי (גרען ח"ז ע' 124): יאקאב א ראטונדו וואר עצענפאללס אן דיעזער צייט איין געהאטעטער (!) איבערזעטער מעדיצינישער שריפטען אין מאנטפעלליער. הנה הוא הרחיק שם יעקב הקטן, בלי ספק מפני ששם הקטן אינו אלא כנוי ענוה — ושני לו שם „הלל החרסר“ בספר טעם זקנים דפוס פד"ו — ומוי שיש לו שום ידיעה בקורות הספרים ידע שמעתיק ספר מלשון לטיין צונוטפעלליער אינו מעתיק ספר מלשון ערבי צעד הרמז"ן. ואני כבר תמהתי על זה ברשימתי ע' 1949 וברשימת כ"י ליידען ע' 330. ועתה נבוא ונקרא

זרשימה החדשה של כ"י פאריס נו' 1173 סימן 5: מאמר
 השלשול (הוא חולי diarrhoe) נעתק מלשון ערבי sous les
 auspices (בזווי?) הרמז'ן, וזסימני הסגירה הוסיף המרשים
 (ע"י ר' יעקב הקטן?). הכ"י כולל רק הקדמה חרוזית של
 הנועתיק ותשובה (consultation) על תרעומת השלשול, והיא
 בלי ספק התשובה הגמלא' בכ"י ליידען בלי הקדמת המעתיק;
 הנך רואה ששם המעתיק לא נזכר כלל בהקדמה עצמה,
 הלא אם היה כתוב שם, לא היה מוסיפו המרשים בזסימני
 הסגירה ועם סימן השאלה; ומי יודע אם לא נתיחסה
 ההעתקה הזאת זרחש המאמר או זרשימות הכ"י עצמו או
 בגליון אל ר"י הקטן ע"י הכרמולי, כי כן מנחנו בכ"י 273
 ס' 3: קבלה על מלאכת השיר, שכתב המרשים: נתייחס אל
 ר' אבשלום בן משה מזרחי, ולא הודיע לנו ממי נתייחס?
 אבל בעל ס' מלאכת השיר (פד"מ תרכ"ה) ע' IV כתב וז"ל
 „הח' ר"א כרמולי כתב בגליון הכ"י זפאריס כי הספר
 נקרא אמרי שפר שמוזכר בעל מוקנה אברהם [ג"ל אברהם]
 והמחבר הוא ר' אבשלום ז"ר. משה מזרחי והשם יודע.“
 עכ"ל. ויתכן שההשערה הזאת נכונה היא, כי מנחנו אחר
 החרוז (אשר יתוקן לפי התיקוני' שתקן הח' בעלדעקע בז"ע
 של חברת חכמת המזרח כרך 20 ע' 196): תקרא ספר,
 מגיד סתר, אמרי שפר, אל דת עברים; ואין חללי ס'
 מוקנה אברהם לעיין דף E, 2 שהוא דף 70 לבקר הספק,
 ועל המוציא לאור תלונתנו שלא יצא ידי חובתו בזה, כי אם
 לא מנח ציון המקום בהערת כרמולי, הלא היה מנח אותו
 אלל וואלפיוס: ח"א ע' 108; אבל הח' וואלפיוס קורא את
 המחבר רק ר' אבשלום מזרחי, ולא אדע אם השמיט שם
 אביו ר' משה, או אם הוסיפו הכרמולי, ומניין הוסיפו. ואחרי
 כתבי זה מנחתי בהוספה לס' ליטעראטורגעש' של ירדי הח'
 זונן ע' 44 - שקרא שם זקנו של ר' אבשלום בן משה: „ר'